

RESUM JORNADA "CATALUNYA I LA UNIÓ EUROPEA"

El Centre d'Estudis Internacionals (CEI) va organitzar el 8 de setembre de 2015 una Jornada sobre "Catalunya i la Unió Europea" en el marc de la commemoració del trentè aniversari de la integració d'Espanya en les llavors Comunitats Europees. L'objectiu de la Jornada era el de dur a terme una doble reflexió sobre què ha representat i pot seguir representant per a Catalunya aquesta integració en termes de progrés i de desenvolupament econòmic, polític i social, i sobre les opcions de continuïtat d'aquesta integració en el context de l'actual situació política a Catalunya.

A la primera Taula rodona es van subratllar els importants canvis socials que s'han produït durant aquests trenta anys i, en termes econòmics, es va apuntar que l'increment de la competitivitat de les exportacions ha representat per a Catalunya un cert motor de recuperació cada vegada més centrat en el desenvolupament d'iniciatives empresarials basades en factors competitiu sostenibles com la innovació i la tecnologia. Es va subratllar també que Catalunya és una regió rica, un dels 4 motors econòmics de la Unió Europea, però que en els últims anys ha experimentat un envelliment empresarial que, sumat a un procés de desindustrialització, retallades en i+d i un accés al crèdit endurit, han produït conseqüències palpables en la realitat econòmica catalana.

Es va considerar que això feia necessari, en el moment actual, un tractament que produís el desitjat reequilibri i es va considerar que part de la recepta passa per ser encara més europeus i no per posar en risc la condició de l'economia catalana a Europa; és a dir, més Europa. En aquest sentit, es va elogiar Europa i la seva història com un exemple de lucidesa i sentit comú, plantejant també, en diverses intervencions, les tendències i tensions dels últims 30 anys de la Unió Europea. Tots els ponents van coincidir en les bondats que la pertinença a la Unió Europea havia aportat a Catalunya, convertint-la en una de les regions europees més competitives. És per això que, econòmicament i causa de les profundes interdependències existents, no s'entendria una Europa sense Catalunya ni una Catalunya fora d'Europa.

A la segona Taula rodona els ponents van reconèixer que ens trobàvem davant d'un problema essencialment de caràcter polític, el que no era obstacle a que s'haguessin d'analitzar les implicacions jurídiques de la qüestió en la mateixa mesura que la Unió Europea és una "comunitat de dret". El punt de partida de la discussió va ser la consideració de la hipòtesi que Catalunya es convertís en un Estat independent per al que es van formular referències tant als elements constitutius que el Dret Internacional requereix per constatar una nova estatalitat, com al necessari reconeixement d'altres Estats i, fonamentalment, de tots els actuals estats membres de la Unió Europea si aquest nou Estat pretengués adquirir la condició de membre d'aquest club d'Estats. Referent a això es va apuntar també que en aquest hipotètic reconeixement per part d'altres Estats tindria un pes rellevant les "circumstàncies" del procés seguit per assolir la independència. En aquest sentit, es va subratllar que la legalitat pot ser modificada seguint les vies legals per a això, però el que no es pot fer és incomplir, ja que el mateix concepte de l'estat de dret està íntimament vinculat a la

democràcia i als drets humans, tots ells valors reconeguts en l'article 2 del Tractat de la Unió Europea.

De manera transversal, el debat també es va centrar en el com, és a dir, en quines podrien ser les vies perquè aquest hipotètic nou Estat s'integrés a la Unió Europea. Aquí es va reconèixer també, clarament, que no hi ha precedents i que no hi ha regulació expressa sobre el particular; però es va subratllar també que el fet que no hi hagués previsió expressa no significava, en cap cas, que hi hagués un buit o llacuna jurídica, ja que altres disposicions dels Tractats, així com a principis generals del Dret Internacional i del Dret Europeu resultarien aplicables. En qualsevol cas, respecte de les vies possibles, també va quedar meridianament clar que la integració no seria automàtica, és a dir, que no hi hauria una immediata continuïtat en la condició de membre i que qualsevol solució possible seria molt més fàcil amb l'acord amb l'Estat matriu. Acord imprescindible no només per facilitar la negociació i la continuïtat, sinó pel mateix fet que qualsevol de les vies hipotèticament possibles -integració ràpida mitjançant la reforma dels Tractats (article 48 del TUE) o sol·licitud d'adhesió *ex novo*, com un tercer Estat (article 49 del TUE)-, requerien, en tot cas, la unanimitat dels estats membres.

Tant els ponents que van expressar les dificultats jurídiques perquè una hipotètica Catalunya independent pogués continuar sent membre de la Unió Europea i, per tant, van expressar els seus temors que el procés polític conduís a aquesta situació, com els que van expressar la conveniència de buscar fórmules jurídiques, que necessàriament requerien d'acords polítics, perquè Catalunya continués sent membre de la Unió Europea, han subratllat en les seves intervencions la consideració primària del balanç positiu per a Catalunya de la integració a la Unió Europea, beneficiant-se d'aquest espai polític i econòmic, i gaudint, així, dels drets de la ciutadania, del mercat interior i de les llibertats comunitàries i de la moneda comuna.